СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 222. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 23-го вересня 1936. — VOL. XLIV. No. 222. Jersey City, N. J., Wednesday, September 23, 1936. THREE CENTS

ЛАНДОН І РУЗВЕЛТ ЗА ДОПОМОГУ ФАРМЕРАМ

ТОПІКА (Канзас). — Губернатор Ландон, републиканський кандидат на уряд президента Злучених Держав, подав до відома зміст своєї промови, котру він думає виголосити в Де Мойн. Він підчеркує, що думає говорити про асекурацію пільних продуктів.

Притому Ландон зазначує, що подати наперед зміст своєї промови ще до її виголошення заставила його вістка, що президент Рузвелт установив два комітети для рільничих справ. Ландон уважає, що цим поступком Рузвелт хотів його перебити та показати, який він дбайливий за фармерів. Ландон каже, що за асекурацію пільних продуктів він заявляєся вже давно та що він був перший пропагатор цеї ідеї.

Відповідаючи на цей закид, секретар рільництва, Волес, заявляє, що встановлення комітету для справи асекурації рільничих продуктів не було вимірене проти Ландона. Він каже, що Ландон цеї ідеї перший не піддав, бо федеральний уряд уже від багатьох місяців збирав про рільничі продукти дані, потрібні для заведення асекурації.

Тимчасом президент Рузвелт видав зо своєї приватної палати в Гайд Парку, Ню Йорк, заяву, що коли він буде наново вибраний президентом, то предложить конгресові відповідні проєкти законів про те, як фармери, що тепер арендують землю, мають її закупити на власність.

РЕПУБЛИКАНЦІ ВИБИРАЮТЬ НАЙКРАЩІ ПРАЦІ ЗА РУЗВЕЛТА.

ШІКАГО. — Краєвий комітет Републиканської Партії проголосив уже вислід конкурсу, найліпших письменницьких праць на тему: „Чому я стою за Рузвелта?"

Першу нагороду за найкращий лист на цю тему, не довший як 200 слів, признано шікаговському столяреві, Донкенові Фрейзерові, другу Нетові Дайсертові, фармерові з Арізони, а третю розділено між панію Джін МекКолі, господиню, та Джорджа Стара, вчителя.

Перша нагорода виносить $500, друга $300, третя $200.

ГЕРСТОВА НАГІНКА НА ЧЕРВОНУ ДОПОМОГУ РУЗВЕЛТОВІ.

НЮ ЙОРК. — Герстові ґазети далі друкують статті про те, що, мовляв, кандидатуру Рузвелта попирають комуністи. У понеділок ці ґазети подали, що вибір Рузвелта попирає Давид Дубінський, президент жіночої кравецької юнії, котрого Герст називає відомим комуністом.

Дубінський подав до ґазет відповідь на цей закид ґазет Герста. У цій відповіді Дубінський каже, що ніколи не був комуністом та що все боровся з комуністами в своїй юнії й поза юнією. Далі Дубінський пригадує, що Герст колись провадив через свої ґазети кампанію за признання большевицького уряду, а нині нападає на Рузвелта за признання.

ПОВІНЬ СТРАЙКІВ.

НЮ ЙОРК. — У Мангетені вибух страйк робітників, занятих при миттю й політуруванню автомобілів у ґаражах. Юнійні урядники кажуть, що на страйк вийшли 3,000 робітників.

В околиці Минеаполиса почався страйк „ланцюхових крамниць". Через страйк закрито 33 крамниці.

В Ютиці, Ню Йорк, відбулася конференція продуцентів молока з торговцями в справі встановлення ціни на молоко. Конференція не дала ніякого висліду.

БОРОТЬБА В ЮНІЯХ ЗА СПОСІБ ОРГАНІЗАЦІЇ.

МИЛВОКІ. — Урядники юнії машиністів закидають публично Джанові Луисові, голові „комітету для промислової організації", що він не хоче злучити в одну цілість двох течій у юніях, що розділилися через спір за спосіб організації робітників, бо хоче бути головою Американської Федерації Праці. Знаючи, що він цього уряду не дібється, кажуть ці урядники, Луис думає зорганізувати іншу федерацію юній.

НЕБУВАЛА ОПЕРАЦІЯ.

НЮАРК (Ню Джерзі). — До місцетого шпиталю св. Якова привезено непритомного 34-літнього Томаса Барета, котрому в автомобілевім випадку скло відтяло ніс і велику частину горішньої губи. Пів години потім поліційний урядник, що побив розслід випадку, знайшов ніс на розбитім радіяторі автомобілю. Він повіз його мерщій до шпиталю, де шпитальний лікар, д-р Джан Джардіна, пришив пацієнтові назад ніс і губу.

ПОВІДОМЛЕННЯ.

Отсим подаю до відома, що

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ ТА СОЮЗОВЦІВ

відбудуться в отсих місцевостях:

ALIQUIPA, PA., СУБОТА, 26-го ВЕРЕСНЯ, в галі Укр. Републиканського Клюбу, в годині 7-мій ввечір.

AMBRIDGE, PA., НЕДІЛЯ, 27-го ВЕРЕСНЯ, в галі відділу 276, в годині 8-мій ввечір.

McKEES ROCKS, PA., ПОНЕДІЛОК, 28-го ВЕРЕСНЯ, в Укр. Нар. Домі, в годині 7:30 ввечір.

CARNEGIE, PA., ВІВТОРОК, 29-го ВЕРЕСНЯ, в Укр. Нар. Домі, в годині 7:30 ввечір.

На тих усіх зборах буде приявний гол. рекордовий секретар Д. Галичин та говоритиме до молоді про її завдання супроти української імміґрації й українського народу взагалі. Тому прошу місцевих урядників відділів У. Н. Союзу подбати, щоб на збори зійшлося якнайбільше число молоді.

Також пригадую ще раз, що 27-го вересня, це є в неділю, в 2-гій год. пополудні, відбудуться в Пітсбурґу ОКРУЖНІ ЗБОРИ урядників Союзових відділів з цілої Пітсбурщини.

В. МАЛЕВИЧ, заст. гол. предсідника.

ЗА ПРОТИЖИДІВСЬКІ ВИСТУПИ.

В Космачі, пов. Надвірна, арештовано Михайла Герина, Дмитра Гринишака, Івана Семенова й Ів. Зибильця під закидом протижидівських виступів. В останніх часах були випадки, що хтось вибив шиби в жидівських домах і палив сьогорічні землеплоди.

ЗА ВБИВСТВО ЖІНКИ.

Військовий суд у Перемишлі розглядав справу вахмайстра Семйонтковского, обвинуваченого за вбивство жінки. Одної ночі в квітні ц. р. вона згинула в ліжку від кулі. Чоловік наробив крику й оповідав перед сусідами, що його жінка відобрала собі життя. Одначе секція тіла виказала докази проти Семйонтковського. Дальші дохоження стверджили, що їхнє співжиття було погане та що чоловік часто грозив жінці револьвером. Його арештували, а лікарі ствердили, що він психопат і має зменшену відповідальність. Під кінець слідства Семйонтковський признався до злочину. Суд засудив його на 6 літ вязниці.

УКРАЇНЦІ В УРУҐВАЮ.

Краєві ґазети подають, що в Уруґваю (південно-американська република між Бразилією й Арґентиною) живе коло 10 тисяч українців. В столиці держави, Монтевідео, живе майже 7 тисяч українців з Галичини, Буковини, Волині, Закарпаття, а навіть з Великої України. Під культурним оглядом життя української еміґрації в Уруґваю незавидне.

Еміґрація до Уруґваю почалася після світової війни і була піддержувана польськими еміґраційними підприємствами.

НЕ ХОЧЕ, ЩОБ ЦІЛУВАТИ ЇЇ В РУКУ.

В однім із латвійських щоденників у Ризі появилася на днях оповістка такого змісту: „Прохаю ввічливо, але зовсім рішучо всіх, хто має зі мною приватне чи урядове діло, при привітанні та прощанні не цілувати мене в руку. Альма Гірш". Слід зазначити, що Альма Гірш у Ризі відома громадянка та є віцепрезиденткою великого акційного товариства.

НОВЕ ВАЛЮТОВЕ ОБМЕЖЕННЯ В ПОЛЬЩІ.

Польський міністер скарбу видав розпорядок, яким дозволено вивозити з Польщі тільки 200 злотих. На більшу суму треба дістати спеціяльний дозвіл.

ДВА РОКИ ЗА НАЗВУ „ЖИД".

В Миргороді, полтавського району, відбувався суд над чотирма робітниками, яких обвинувачувано, що вони називали евреїв зґірдливою назвою жид. Суд розглянув справу й засудив всіх обвинувачених по два роки тюрми.

ХТО З НАС ЗРОВИВ БИ ТАКСАМО?

В манітобській виборчій окрузі Ст. Джордж був останніх 19 літ послом ісляндець Скулі Сіґфуссон. При останніх виборах був знов кандидатом і він. Перемога його панна С. Гальдерсон, вінніпеґська вчителька, кандидатка з партії громадського кредиту. Чи лиходій був на неї Сіґфуссон? Ні, він сам відвіз її назад до Вінніпеґу, запровадив до будинку леґіслятури, представив її ріжним міністрам та урядовцям, дістав для неї примірник парляментарних правил, щоби привчилася, як має підчас сесії поступати.

Панна Гальдерсон є другою посолкою в манітобській леґіслятурі. Першою була пані Ідит Роджерс, вибрана у Вінніпеґу в 1920 році, а потім повно у 1922 і 1927 р.

НАЙБІЛЬШИЙ МІСТ СВІТУ.

Найбільшим мостом світу є міст із Сан Франсіско до Окленду. Він довгий 13.27 км.; працювали над його будовою 6,500 робітників і коштував він 77 міл. долярів. З обох сторін моста стоять сталеві башти, високі 214 м. За годину можна переїхати мостом 360,000 авт.

ХУРТОВИНА ПЕРЕКИНУЛА ЛЮДЕЙ ДО СССР.

У несвезькому повіті лютувала пів години хуртовина, що заподіяла великі шкоди в 10 селах. Дощ позамулював огороди, поля понищені зовсім. Скільки людей згинуло, покищо невідомо. Вихор перекинув на большевицький бік кільканацять осіб.

НАСЕЛЕННЯ МІСТ ЗАХІДНЬОЇ КАНАДИ ЗМЕНШУЄТЬСЯ.

З недавно перепровадженого перепису населення Західньої Канади (1 червня 1936), показується, що населення міст та містечок загально зменшується. І так, Брендон, що в 1911 р. мав 17,082 мешканців, в 1936 р. мав уже лише 16,388 мешканців. Саскатун, що в 1931 р. мав 43,291 мешканців, в 1936 р. мав 41,606 мешканців. Мус Джо, що в 1931 р. мало 21,299 мешканців, в 1936 р. мало 19,782. Населення Ріджайни дрібочку зросло; в 1931 р. було там 53,209 мешканців, тепер є 53,389.

ПОБОЖНИЙ ВАРТІВНИК.

В Рудниках, пов. Снятин, Степан Куртяк вартував перед злодіями церкву. Коли злодії не приходили довший час красти, він сам виломив двері від захристії, розбив касу і забрав з неї 215 злотих.

ЖЕРТВИ ГРОМУ.

В Березівці біля Монастириськ грім убив Миколу Татарина, якого заскочила буря при накладанні конюшини на віз. Одночасно поразив жінку і сестру Татарина, що борються зі смертю. Грім сплив по залізних вилах, якими Татарин накладав конюшину.

САРАНЧА — ПОГНІЙ.

Найбільшим нещастям і проклятям селян є крім посухи і повені — саранча. А ось тепер подають з Йоганесбурґу вістку, що завдяки саранчі мають там преґарні жнива. В минулім році навістила околиці Йоганесбурґу жахлива маса сарани. Цілі жнива пропали. Селяни винищували вогнем величезні маси саранчі. Знищені поля мусіли вони знову орати і засівати. Аж тепер виявилося, що нежива саранча є знаменитим погноєм і цьогорічних жнив вйбили собі йоганесбурські рільники минулорічні страти утроє.

ХТО ПЕРШИЙ НОСИВ ШОВКОВІ ПАНЧОХИ.

Лондонські часописи подають, що англійські учені й історики ведуть тепер дискусію, хто перший і де почав носити шовкові панчохи. До XVI. ст. носили в Европі тільки полотняні і вовняні панчохи. Навіть королі і княгині не знали іншого прикриття ніг. Першим англійським королем, що почав носити шовкові панчохи, був Генрих VIII., що дістав їх як дарунок від якогось еспанського князя. Одначе пані англійського королівського двору далі носили вовняні панчохи, аж до часів Елисавети, доньки Генриха VIII., яка впровадила до двірської моди шовкові панчохи. Історики з Трое, головного міста продукції панчох у Франції, подають, що саме цього року минуло 400 літ від часу, коли „відкрили" шовкові панчохи. Панчохові промисловці з Трое рішили уладити цього року з цієї нагоди величаве „панчохове свято". Головною атракцією цього свята буде дефіляда, на якій буде представлений розвиток шовкових панчох за за останніх чотириста літ.

ШВАРЦБАРТ РОЗСТРІЛЕНИЙ В ЕСПАНІЇ

ЛЬВІВ. — Львівська жидівська „Хвіля" подає з Парижа таку вістку: „У французьких комуністичних кругах розійшлася чутка, що еспанські повстанці розстріляли Шльому Шварцбарта, відомого вбивника отамана Петлюри. Шварцбарт зголосився недавно добровольцем до еспанської червоної міліції. В останніх боях під Іруном повстанці зловили Шварцбарта й іще 19 добровольців з Франції й усіх на місці розстріляли".

НОВА ПРОВОКАЦІЯ КОМУНІСТІВ.

ЛЬВІВ. — Львівський „Новий Час" доносить про нову провокацію комуністів. В неділю, 6-го вересня ц. р., відбулося в Раві Руській величаве свято „Сільського Господаря". Подібно як на інших наших національних святах, так теж на цьому хотіли комунарі викликати замішання. По привітних промовах намагався промовляти один комуніст, але учасники свята не дали йому говорити. Та на цьому комуністична провокація не закінчилася. В часі вправ селян і селянок якийсь тип приступив до відомого українського громадянина інж. Корнила Целевича й ударив його сильно боксером по голові.

ЛЛОЙД ДЖОРДЖ ПРО ГІТЛЕРА.

ЛОНДОН. — Англійський премієр з часів війни, Ллойд Джордж, що недавно відвідував Німеччину й говорив з найвищими німецькими достойниками до Гітлера включно, повернувшись домів, сказав: „Німеччина не хоче війни, одначе вона боїться нападу з боку Росії. Також вона дуже недовіряє французько-російському пактові оборонної оборони". Про німців і Гітлера Ллойд Джордж сказав: „Я ніде не бачив щасливішого народу від німців. Гітлер є найбільшим зо всіх тих великих людей, яких я колинебудь зустрічав".

НОВІ МОСКОВСЬКІ МАНЕВРИ.

МОСКВА. — Після великих совєтських маневрів, що недавно відбулися здовж польської границі, червоний штаб зарядив на днях нові маневри у глибині самої Росії, в околицях Москви. Маневрами проводив червоний маршал Тухачевський, який теж виголосив воєнну промову. Останні маневри були тим характеристичні, що червоні команданти не тільки мали на увазі провірити військову справність червоної армії, але також хотіли дати відчути населенню, що ця армія є їх армія й за них вона буде боротися.

ВЕЛИЧАВІ НІМЕЦЬКІ МАНЕВРИ.

БЕРЛІН. — Німецький військовий штаб собі зарядив маневри, які щодо свого розміру перевищать ті маневри, що їх був улаштував кайзер у 1914 році, на передодні всесвітньої війни. Цим маневрам приглядатимуться також військові відпоручники чужих держав, які перший раз матимуть нагоду отверто побачити цілу силу німецької армії. Усі німці радіють, що це вперше по війні їх армія вживатиме справжньої зброї у маневрах, а не так, як передтим, коли, згідно з версайським договором, вони мусіли вживати деревляної зброї.

НІМЦІ ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ ДО МОБІЛІЗАЦІЇ.

БЕРЛІН. — З Берліну доносять, що німецький військовий штаб видав тайний розпорядок усім німцям в роках від 25 до 45, щоби були готові до мобілізації й щоб знали, як у часі неї поводитися. Розпорядок подає місце і число бараків, куди новобранець має зголоситися, які речі має взяти з собою і в який спосіб має тамтуди їхати.

РЕВОЛЮЦІОНЕРИ ЗДОБУВАЮТЬ МАКВЕДУ.

БУРҐОС (Еспанія). — Штаб революційних військ подав до відома, що його війська здобули одно з найважніших міст на шляху до Мадриду, Макведу. Боротьба була дуже завзята і тревала три дні. Після тяжкого гарматного бомбардування революційні війська увійшли до міста. На цьому секторі з боку урядових військ брали участь 35,000 вояків. Тепер революційні війська спрямовують свою увагу на чергове важне місто, Толедо.

ЯПОНІЯ ГОТОВИТЬСЯ ДО НОВОЇ ВИПРАВИ НА КИТАЙ.

ТОКІО. — Японія приготовляється до нової виправи на Китай. Штаб виробив уже навіть плян висадити війська в Ганкові й сидою покарати китайців за скритовбивства, яких вони допускаються на японцях. За 4 тижні, жалуються японці, вбито на території Китаю 4 японців. Одначе треба вважати, що ці причини є тільки сповидні. Фактично Японія користає з напруження в Европі й хоче поширити свою владу в Китаю. В европейських політичних кругах побоюються, що цим разом Японія обсадить Ганков, Кантон і Шангай, а на півночі займе Монголію.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of tl Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СТАВАЙМО В ОДИН РЯД

Вже наш велитень Франко звернув увагу на те, що не любимо ставати в один ряд і не вміємо його держати. А чейже в громадськім житті, так як при війську, треба вміти стояти в однім ряді, якщо хочемо творити силу. Щобільше, для поневоленої, недержавної нації, що не має свого власного війська, ці рівні громадські карні ряди є необхідною вимогою, якщо та нація хоче здобути волю. Бож волю здобувається армією, карними рядами, а ті карні ряди може поневолена нація створити тільки громадським ладом, себто шляхом творення таких своїх рідних організацій, які виховувалиб своїх членів на характерних, карних, спосібних до посвяти громадян. І ось такою організацією в Америці був і є наш: Український Народний Союз. Це він почав перший в Америці творити українську армію, навчаючи наших людей ставати до одного ряду і в нім видержувати. Правда, не всіх втягнено в ці ряди, бо й у найкращій армії світу трапляються такі, з яких ніяк не можна нічого зробити; так і в Америці, а навіть у самім У. Н. Союзі не всіх удавалось виховати на Франкових карних громадян, звиклих ходити в однім ряді. Та назагал мусимо ствердити згідно з правдою, що праця У. Н. Союзу не пішла на марно. Бо за десятки літ його існування таки поставлено великий і сильний ряд свідомих і жертволюбних та здисциплінованих наших громадян. І це є для У. Н. Союзу найкраща заплата.

Та коли говоримо про армію, то не забуваймо, що й найсильніша армія потребує постійного доповнювання новими силами. А як знаємо, що року, в осени, брали в старім краю наших молодих хлопців примусово до „асентирунку" і затягали їх до „цісарської армії". А й в Америці кожного року теж доповняють американську армію новими рекрутами, новими силами. Та тут нема на те примусу, як це було за давньої Австрії. Тут затягаються молоді хлопці на службу до армії добровільно.

Наш У. Н. Союз не „цісарський", а народній, український, що виховався теж і на ідеалах американських. Він теж кожної осени вербує нових „рекрутів", щоб ними посилити свої національні ряди, щоб ними заступити місце тих, що від нас рік-річно навіки відходять. Але вербує він тих „рекрутів" по американськи, себто промовляє до патріотизму нашого громадянства, до серця й розуму батьків і матерей і до їхніх дітей. І просить їх у їхнім власнім інтересі та в інтересі української ідеї доповнити національні ряди У. Н. Союзу. Хай тим чином наш Союз заступить нашій старій іміграції тут в Америці ту нашу українську армію, яку ми так мило згадуємо, за якою так тужимо. Хай наш У. Н. Союз, коли вже не може творити правдивої української армії, хоч подає далі поміч тим, що ту армію творять там на рідних землях.

ПРИДЕРЖУЮТЬ ПРИ БАТЬКІВЩИНІ

Еміґранти всіх націй, відірвані від своє батьківщини, але звязані духово й кровно з рідною землею, під натиском чужої культури, що намагаються відірвати їх остаточно від рідного пня та припрягти до чужого воза, відчувають гостру потребу час від часу зачерпнути в рідній землі сил для задержання свого національного обличчя. Так, вони відчувають гостру потребу... але — за браком гроша — дуже рідко можуть її задовольнити, і відвідати рідну землю. З особливим болем дивляться вони на своїх дітей, що зростають, не розуміючи, за що саме колись їх батьки терпіли, страждали та воювали. Батьки, продовжують слідкувати, наскільки можуть, за життям „старого краю", де залишилися свояки і знайомі, де залишилися дорогі могилки... Але діти виростають уже на громадян іншої країни, і до „старого краю" часто відчувають уже хіба чисто плятонічну чи чемну (щоби не вразити батьків!) цікавість.

Уряди всіх країн відчувають цю небезпеку втрати своєї еміґрації, але ніякий уряд не відчуває її в такій мірі, як італійський фашистівський уряд, що культ батьківщини та національної солідарности ставить на одному з перших місць цілої своєї політики. Для нього італійська молодь за кордоном є „висуненими далеко поза кордони батьківщини аванпостами італійської культури, що мають сприяти всіми силами розбудові фашистівської імперії". І тому він робить усе можливе, щоб тримати цих „вартових фашистівської батьківщини" в цілковитій готовсті.

Щоб він для цього робить?

Ось уже вісім років, як італійські кораблі і потяги звозять на літо до Італії десятки тисяч італійської молоді, що живе за кордоном, і розділює їх по ріжних морських та гірських таборах. Проїзд і перебування в Італії відбуваються на кошт держави. Час перебування в Італії — від двох тижнів до місяця. Не треба думати, що за той час молодь залишають цілком свобідною. Ні, вона відбуває що дня реґулярні военні і культурно-освітні вправи. Чергуючи спорт з наукою, вона ввесь час вчиться і працює, складає іспити й отримує посвідчення та підвищення в ранґах.

Наприклад дня 7-го вересня почалася ліквідація Табору Мусолінія, що знаходиться в Римі, на так званій Святій Горі. Табор цей упродовж двох тижнів містив у собі сім тисяч італійських молодиків від 14 до 18 років, що завжди живуть за кордоном. Цього року, у відмінність від попередніх років, у цьому таборі були також і ґості: були хлопці з ґітлерівських орґанізацій молоді, були бельґійці (що не витримали таборової дисципліни і були з табору пізніше видалені), були мадяри, австрійці, шведи. Кажуть, що був і один українець з Франції, але я його не бачив.

Вже вісім років відбуваються ці табори, і вони вже дають свої наслідки: підчас італійсько-етіопської війни італійці за кордоном сформували численний леґіон добровольців, що взяв діяльну участь у всіх військових операціях. Серед них було чимало молодиків, що свого часу перебували в Італії. Між ними були навіть такі молодики, як брати Освальд і Леандр Джібеллі з Бразилії, Пачеля з Німеччини і Сотфа з Еспанії, що ледви покінчили були 15 років, але виявили себе дисциплінованими і хоробрими вояками, відзначеними военною командою.

Один старшина з табору Мусолінія, що завідує також орґанізаціями молоді в Єгипті, звідки привіз цього року 350 хлопців і дівчат, казав мені вчора, що за отих кілька років, що він їх мусить проводити в таборі, він стверджує постійне поліпшення таборового елементу. Закордонна італійська молодь з кожним роком все більше переймається почуттям своєї відповідальности перед нацією і все краще виконує таборову службу.

Не треба думати, що сказане обмежується тільки до італійських еміґрантів, дітей робітників та дрібних урядовців, які не мають можливости висилати своїх дітей з далеких країн до Італії. Воно поширюється на ціле італійське населення, що донедавна було перейняте не стільки італійським соборницьким патріонизмом, як патріотизмом реґіональним: піемонтець не терпів сицилійця, римлянин висмівав неаполітанця і т. д. Італійці, як усі народи латинської раси, полишаючи на боці численну еміґрацію, що шукала засобів до прожиття, майже не подорожували, замикаючись у вузьких межах свого містечка, або — в найкращому разі — своєї провінції. Коли би ви ще яких шість років тому запитали були якогось венеціянського ґондолієра: „А чи гарна Ґенуя"? — то почулиб у відповідь, що він Ґенуї ніколи не бачив, і навпаки, ґенуейський шофер не мав жадного уявлення про венеціянську ґондолю. І навіть „імперіялістичний" римлянин обмежувався своїми сімома історичними горбами (що від них зрештою вже мало що й зосталося), і не відчував жадної потреби подивитися на славну в цілому світі неаполітанську затоку. Йому вистарчало й св. Петра. Головною причиною такої інерції були кошти подорожі. Італійці звикли жити з туристики, але самі не тратили ґрошей на подорож. Тепер це все змінилося. Мусіло змінитися, бо італієць мусів зробитися італійським соборником. Італійський уряд уже від кількох років увів так звані народні потяги, що курсують по неймовірно дешевій ціні в неділі й більші свята. Внаслідок того залізнодорожна статистика подає, що кождої неділі від мінімума 50 тисяч до максімума 85 тисяч люду переїжджають Італію в тих народніх потягах в усіх напрямках. Щоб дати приблизну уяву про ціни, ось вам один приклад: Залізничий білет Рим-Неаполь і назад коштує нормально 86 лір; народнім потягом (що в ньому місця відповідають скількості проданих білетів) коштує тільки 18 лір. Білет Рим-Венеція і назад, що нормально коштує 330 лір, у народньому потязі коштує тільки 65 лір.

Італійська опера, не дурно славна в цілому світі, залишилася неприступна народнім масам, бо вимагає для мистецької вистави величезних фінансових засобів. Тому при нормальних обставинах крісло в партері коштує сто лір і більше. Найдешевше місце на самій горі коштує щось коло 14 лір, тоді, як у досить добрих кінематоґрафах можна дістати добрі місця за дві-три ліри. Фашистівський уряд постановив, що кожний театр мусить давати пропорційну скількість вистав для народу по незвичайно низьких цінах. Театри зобовязалися на всі вистави обнизити ціни, але в ніякому разі **не артистичну вартість**. А щоб ці народні вистави не зробились предметом спекуляції для заможніх, але скупих людей, білети на ці вистави продають **виключно** робітникам, майстрам та прислузі, що мусять виказуватися своїми посвідченнями про свій професійний стан. Таким чином за **три** ліри найбідніший робітник має можність слухати, сидячи в оксамітнім кріслі, оперу королівського театру у виконанні таких світової слави співаків, як тенор Джілі та Тоті Дель Монте.

Те саме відбувається і в інших містах по всій Італії. І це відноситься не тільки до опери, але й до драматичного театру. Вистави ці звичайно відбуваються що тижня в суботи й тут говорять про „фашистівські театральні суботи".

Бідні робітничі і селянські маси отримують можність подорожувати по Італії та слухати найкращих італійських артистів по незвичайно низьких цінах, бо італійський уряд зорґанізував іще два рухомі театри: один для опери, а другий драматичний, які, маючи в складі першоклясних артистів, обідзять літом цілу Італію, спиняючись особливо по тих містах і містечках, де нема театрів. Це можливе тому, що існують інші італійці з заможніших кляс, які платять досить таки дорого за те саме, що їм приходиться так дешево; але тут тепер це нікого не вражає: італійський фашизм, як відомо, відкидає поняття механічної рівности, і називає цю свою систему системою національної солідарности, що ототожнюється з поняттям суспільної справедливости.

Евген Онацький,
Рим.

ДАЙМО ВІДПІР БОЛЬШЕВИЦЬКИМ НАЙМИТАМ

(З двотижневика позашкільного виховання „Шлях Молоді", який видає „Рідна Школа").

В цілому світі йде сьогодня завзята боротьба двох напрямків, двох світоглядів — націоналістичного і комуністичного. Цілий світ починає ділитися на два табори, що чимраз завзятіше зачинають себе поборювати, а навіть на життя і смерть боротися. Перший табор націоналістичний узнає націю і її добро за найбільшу свою ціль. Цей табор узнає приватну власність одиниці, старається про її добро, мораль, релігію та полишає одиниці свободу розпоряджати добровільно собою і своїм майном. Другий табор комуністичний — не узнає окремішности народу, не узнає приватної власности одиниці і робить з неї невільника. Цей табор виповів війну моралі, релігії і всьому, що цінне у людини, та зміряє до викликання світової заверюхи, щоб тим способом пізніше закувати всі народи і підчинити своїм розказам. Цілим цим комуністичним рухом кермує большевицька Москва. Сьогодня большевицькі аґітатори зуміли кинути в обійми братовбивчої війни цілий еспанський нарід. Сини одного народу, підюджені платними аґентами, ведуть зі собою безпощадну війну. Це саме зробили були червоні аґенти в Україні, що кинули роздор між український нарід, щоб його пізніше поневолити. Сьогоднішні події в Еспанії, боротьба партій у Франції нагадують нам дуже роботу большевиків в Україні в часі наших визвольних змагань.

Коли по світовій війні всі народи почали будувати свої самостійні держави, український нарід також проголосив свою Незалежну Державу. Та не подобалося це Москві — відвічному ворогові України. Москва післала в Україну тисячі платних аґентів, які підбурювали українських селян, робітників та інтеліґенцію проти власного війська. Вони обіцяли рай на землі.. Селянам обіцяли дати землю на власність без викупу, а робітникам фабрики. І доконали свойого. Україна впала перед сильним наїзником з півночі, бо український селянин і робітник, збаламучений платними аґентами, не дав належної відправи наїзникові. — Сьогодня український селянин і робітник став наймитом большевицько-жидівських комісарів. Землю і фабрики забрала червона Москва, а селян і робітників перемінила в невільників. Українська свідома молодь і інтеліґенція гине в московських тюрмах і на Соловках. Колись багата Україна — сьогодня кольонія червоної Москви. Оттак червоні володарі знищили Україну.

Однак їм цього всього замало. Вони в останніх часах зробили сильний наступ на українське життя тут у Галичині. Цілі десятки і сотки платних большевицьких аґентів крутяться по наших селах і містах і стараються вносити нелад у наше життя, щоби його в той спосіб цілковито розбити. Всякі большевицькі наймити, дуже часто чужої народности, захвалюють „Народній Фронт" і вносять роздор у наше життя. В останніх часах не вагаються вони виступати чинно зі зброєю і ножем у руках, зачинають побивати, а то й убивати свідомих українських громадян. Явно позволяють собі зневажувати й опльовувати добре імя українського народу. Зневаження українського прапору на святі Франка в Нагуєвичах, побиття українських громадян на святі в Бродах, ганебне замордування молодого свідомого хлопця бл. п. Василя Барабаша у Верчанах, зневаження свята в честь поляглих Українських Січових Стрільці на Маківці, зневага української церкви у Львові — це обильні жнива злочинної роботи большевицьких аґітаторів. Хай ці виступи будуть для нас осторогою перед наступом червоних наймитів. Мусимо дальше давати відправу всім тим, що стараються внести заколот і замішання в наше життя.

Противник зміцнив свій наступ. Нам слід збільшити нашу чуйність і нашу працю над собою і в наших установах.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Сестр. Любов, від. 37, повідомляє всіх членкиць, що трикватральні збори, які мали відбутися минулої пятниці, 18. вересня, відбудуться в пятницю, 25. вересня. Напоминаємо членкиць, щоб прийшли на збори і заплатили свої вкладки. Котра членкиця не заплатить свойого довгу буде суспендована. — А. Погранична, предс.; А. Огар, кас.; Е. Кардаш, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Тов. Українська Січ, від. 282, повідомляє своїх членів, що надзвичайні збори в справі товариської реформи відбудуться в неділю, 27. вересня ц. р., точно в годині 2-гій пополудні, в У. Н. Домі. Обовязком кождого члена є прийти на час. Не приявний член на зборах підлягає карі 50 ц., а урядник 1 дол. Без огляду на число членів збори розпічнуться точно. — І. Пігуляк, предс.; Г. Туркевич, рек. секр.; П. Танасишин, кас.; І. Лесюк, фін. секр.

Улас Самчук.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина „ВОЛИНІ".

(12)

Володько аж гнівався за це на батька. Як то не було? Раз про нього так докладно написано. І станиця, де родився, і імя його батька та матері. Як би то так дурили...

— Дурять, — не згоджувався батько. — Багато дурять. Он у японську війну тільки й писали, що „наші" бють, наші беруть в полон, наші наступають, а що вийшло... А чому? Бо брешуть, бо неправдою хочуть народом правити... От воно...

Такі розумування батька Володькові не зовсім довподоби, хоч він проти них не може нічого сказати. Може й так... Хто його знає... Війна — річ не проста, раз там стільки людей убивають.

Ще перед Різдвом прийшла звістка „що Кузьмів зять Василь поляг у перших боях". Також дуже прикрі відомості про Єлисеевого Василя. Матвій навмисне їздив до Дерманя і те, що почув, було дуже сумне. Хто його знає, чи жие. Пішов у бої під Варшаву і невідомо, де подівся. Про Хомового Мирона було „звесно", що „впав". Під Варшавою у атаці від німецького „штиха" погиб. Товариш один, що ранений на поправку прийшов, на власні очі це бачив. А про Василя невідомо нічого. Чи погиб, чи в полон попав. Це було ніби в лісі, так десь над ранок. Кажуть, німці несподівано напали. Сім лав скосили кулеметами, але вони йшли без кінця. Василь, ніби, знаходився у „зводі", який пішов у протинаступ. Це було на взліссю і німці оточили їх. Василь ніби сховався у дуплявій липі, але невідомо, що далі, бо від того „зводу" осталося тільки двоє людей.

Володько ніколи не плакав, але слухаючи оповідання про Василя, не міг стримати сліз. Йому було надзвичайно шкода Василя. Він виразно уявляв собі його в бою, де „свищуть кулі, рвуться снаряди". Навколо купи мертвих, а між ними певно і Василь. Той, який колись найбільше пестив Володька, той, який колись, коли Володькові вдарив кінь у око, казав: „Ну, все булоб добре, тільки кепсько, що так знівечило нашого Володика. Ти мій маленький цвяшечок"...

Володько добре памятає ці слова. О, він їх ніколи не забуде... Ні, ні!

І Мирон упав. Шкода і цього. Колись мало не бився з батьком за гній, але то було колись. А тепер... Боже... А такий эдоровило був... Рудоватий, міцний карк зі срібними волосинками. Великий хвалько... Але все таки, як писав колись Василь: „на одной кроваті спалі, вместе за радіной дальокой тужілі". Дивно, що за „родіной тужілі", ніби Саратов їм не „родіна", ніби то не за неї цілу, велику, безмежну вмірати йшли.

Сам Хома почув вістку, мовчки підняв правий кулак і витер очі. А лівою шапку зняв. Після у великій мороз коні запряг і пятьдесять верстов до Дерманя поїхав, щоб з „очевидцем", як було діло, поговорити. Очевидець Кулешик, однорічник Мирона, оповів усе, що знав про німця, про штиха, про кров, що ротом і носом хлинула з нього. Бондарець вернувся назад і голова його посивіла подвійно.

А про Василя ніяких чуток. Навіть Кулешик нічого не знав. Знав, що первий „звод" пішов у контратаку, а що далі? Хто може сказати. Тож, чуете, війна.

Одарка всі ночі проплакала. Тож був її перший, добрий, рацьовитий, розумний. Люди його любили і він людей. Може в полон попав? О, Боже! Та ще й до німців. Чому якраз до німців? Чому якраз до німців, ах чому?! Кажуть, то дуже крутий народ. Тож вони будуть його мучити, катувати. Того доброго привітливого з синіми ясними очима хлопця, який навіть нікого поганим словом не назвав, худобини не образив.

Плаче Одарка, так плаче, що Господи. Почав їй навіть ввижатися. Боялася у темноті сама лишитись. Ввижався їй обвішаний торбами, як жебрак, обдертий, голодний з впалими очима. Мамо! Так і чула це слово. Ти родила мене, ти ночей не спала, кормила, доглядала. Вирятуй мене!...

А Єлисей недільними ранками старого дідового, у шкіряних політурах, „Каноніка" до рук брав і тремтячим протяжним голосом акафист Ісусу Сладчайшему вичитував. Читає книгу, а сльози по рудій бороді спадають. Давав і на молебень, але хто знає, чи живий. Навіть не знаєш, чи записувати в „Грамотку", чи ні. Сестра Палажка від плачу червоні очі мала, чорні одяги носила. Після очі розболілися і мусіла звернутися до лікаря.

— Останній раз, люди мої, бачила в Здовбунові, — оповідає крізь сльози Одарка. Перед Різдвом пише він, наш голубчик: „любі і дорогії мої папаша і мамаша. Наше учение уже скінчилося і ми, такого то й такого числа, будемо через Здовбуново на германськой фронт їхати. Прийдьте, то зобачимося".

(Далі буде).

МАСОВІ СВЯТА

(Під увагу тим, що влаштовують Національні Дні й інші масові імпрези).

—o—

Сильно поширились у нас ріжні імпрези, „свята", в яких літом бере участь поважна скількість людей. Можнаб думати, що в нас уже є вироблена техніка в улаштовуванні таких масових свят. В дійсності бачимо, що ще не всі свідомі того, на що в першу чергу треба при **масових** імпрезах звертати увагу.

Кожний знає з війська, що там „парада", себто теж імпреза, має точний плян. Усі подробиці в ньому передбачені і їхнє виконання доручене точно означеним особам. Тому там імпреза є **зорганізована,** себто кожний знає, що й коли має робити.

У нас буває — інакше. Є фестин: є комітет, є програма, ніби все, але коли прийде до виконання, тоді показується, що якось те все не клеїться разом. Прийдуть замісцеві гості, прийдуть ріжні делеґації і т. д. Добре, що прийшли. Хай заплатять „вступ", а там... можуть собі й вертатися домів. Ніхто їх не витає, ніхто ними не заопікується. Коли прийде гість до хати, то потрапимо йому аж докучити вічним припрошуванням та принукою: „Беріть, гостоньки! Та поживіться!" і т. д. Але при ріжних імпрезах — наша гостинність щезає як камфора. Не диво, що гості чуються як „чужі", „приблуди", одним словом — непотріби. На „своїх", односельчан, взагалі не звертаємо уваги.

А проте масові імпрези мають тоді моральну вартість, коли гості й учасники відходять зі „свята" вдоволені, в переконанні, що **пережили небуденні хвилі.** Тоді певно їх не треба буде другий раз „тягнути силою". Де тих масових **переживань** нема, там чуємо нарікання на байдужність громадянства, але не чуємо, щоб аранжери імпрез вдарилися в груди і подумали над тим, чому їхні імпрези — „нудні".

Не треба забувати, що люди, які приходять на фестин, чи іншу імпрезу, хочуть вирватися з журби будня. Давніше „вдоволений громадянин, чи пак, підданий" ішов з безсиля проти видимої та невидимої сили, яка була причиною його журби, до корчми, щоби „закропити хробака". Сьогодні він не хоче так „труїти хробака", але шукає в спільноті джерела, звідки черпав би охоту і силу до життєвої боротьби. Звідси й зродилася потреба частих імпрез, „свят", які виривають людину з її осамітнення, дають їй вдоволення в спільних **переживаннях** „святочної громади". Коли ж людина цього не знаходить, тоді — очевидно — каже, що „шкода було грошей та ходу".

Ось тому не вистарчають самі „перегони в мішках" чи змагання на стовпі за ковбасу. Те все можна на ріжних будах „комедіянтів" бачити і те приймає глядач зверхньо; він того сильно **не переживає,** як довго він не став членом „святочної маси", як довго масові настрої ним не заволоділи.

Хто уважно слідить за настроями „публики" на концертах та всяких масових імпрезах, той знає, що публика на початку настроєна надто „критично". Бо кожна одиниця є ще „незаражена" масовими настроями і критично каже собі в дусі: „Ану, що вони потраплять?" Нераз бачимо, що перші продукції хору, хоча добрі, мало подобаються. Але чим дальше, тим більше топнiють ці леди критики і публика щораз щедріше оплескує навіть менше визначні продукції. Ось тут завданням аранжерів є, заздалегідь подбати про те, щоб ці леди були якнайскорше проломані. Тому **перші виступи** мусять бути найліпші, ба мусять публиці заімпонувати. У нас звичайно ставляють найліпші точки програми на сам кінець. Мовляв — кінець діло хвалить. Певно, що закінчення мусить бути добре. Але про успіх імпрези рішає **початок.** Глядач мусить з початку відчути, що він „не прийшов надармо".

Коли програма фестину трапляє до серця глядача, коли його хоч і підсвідома національна туга знаходить у програмі відгук, коли він бачить радість на лицях своїх сусідів, як вони щораз більше запалюються гарними вправами, коли мала дитина промовить до серця — чи то коротенькою деклямацією чи промовою, коли знайдеться добрий заповідач і перед кожною точкою виповнить павзу відповідними поясненнями чи то в поважній чи жартовливій формі, тоді тим скоріше проломлюються леди між видцями і виконавцями, тоді одиниця тим скоріше відчуває своє зближення до тієї „святочної громади", стає податнішою і приступнішою для масових настроїв, збірних відчувань, для потреб національної спільноти. Декого треба довго переконувати про потребу дитячих садків. Але підчас масової імпрези, на якій виступить дитина з добре вивченою деклямацією, праця Рідної Школи стає відразу кожному зрозуміла, бо в масі одиниця не сидить уже відокремлена як слимак у своїм домику, але відчуває те, що й маса.

В масі стають люди щиріші, бо відкидають щоденну „замкненість" відокремлення, а стають більш отверті й здібні до масових могутніх **переживань;** нас, як це можливе, що люди вдоволені, в переконанні, що „гарно було". Силу масових переживань бачимо на оповіданнях вояків про переживання у **війську** (не конче на фронті). Нераз дивуються у нас, як це можливе, що люди роками про ніщо інше не балакалиб, тільки „про війну"; чи це було на фронті, чи в запіллі, при трені, чи кухні, — це не важне. Важне те, що це були **могутні масові переживання.** Ось тому, замісць дивуватися, чому люди про це так оповідають, треба радше подумати над причиною того явища. А ті причини ми назвали: **масові переживання.** Це треба використати при влаштуванні імпрез. Такі імпрези повинні теж бути підготовою до дальшої орґанізаційної праці в гуртках, кружках, де з членів маси виховуються провідники маси. Такі імпрези повинні бути для молодих провідників школою, в якій вони розвивають свій орґанізаційний хист та набирають досвіду у муштрі масою. По кожних військових більших вправах є обговорення тих вправ, на якому старші команданти виказують молодшим їхні добрі та злі кроки. В цей спосіб запобігається повторюванню старих помилок. Тому булоб доцільне, щоб по кожній імпрезі комітетові обговорили критично й спокійно, що було зле, а що добре. Не для пустої „критики", щоб дошкулити нелюбому сусідові, але для спільного добра. Щоб не повторювати старих помилок! Щоб громадити досвід! Щоб уміти йти вперед!

(„Наш Прапор").

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

—o—

ДОПОМОЖІТЬ СВЯТКУВАТИ ЛИТОВСЬКЕ СВЯТО.

Я певний того, що свідомі українці добре знають, що сталося 7. жовтня 1920 р. в Сувалках. Пригадую, що в той день, у прияві представника Ліґи Націй і представника Злучених Держав Америки, поляки присягли на святе Євангеліє і хрест поцілували на знак згоди з литовцями, признаючи Литві її давню столицю — Вильно.

Пригадую далі, що вже два дні по тій присязі на святе Євангеліє і по цілуванню хреста польські війська в зрадливий спосіб напали на литовські частини, що не були готові на таку зраду. І ось у такий підступний спосіб поляки силою загарбали Вильно й досі його держать під своєю окупацією.

Супроти цього є зрозумілим, що день 9. жовтня є для литовців днем великої жалоби. І то не тільки для тих литовців, що жиють під польським окупантом, але й для всіх литовців по цілім світі, отже і для литовців, що жиють у Злучених Державах. У той день американські литовці звичайно торжественно протестують проти польської зради й окупації. Таке буде й цього року. А цьогорічний протест буде ще більший від протестів минулих років, бо один з литовських письменників - драматурґів, Петрас Ґінталас, написав песу під заг. „9-го жовтня", якої тема взята з цеї події, що відбулася в Сувалках у 1920 р. Цю драму видрукував „Союз Визволення Вильна" й розіслав її всім своїм відділам з припорученням, щоб вона була виставлювана в день 9. жовтня.

Звертаю на це увагу українського громадянства, бо знаю, що воно такими справами живо цікавиться. І як литовець, що живе постійно в тіснім звязку з українськими орґанізаціями і часописами, прошу отсею дорогою американських українців памятати на цей день, 9. жовтня. Прошу не відмовитися від участи в литовських протестаційних зібраннях, що будуть відбуватися в той день по ріжних місцевостях в Америці. Прошу своєю присутністю і своїми порадами допомогти, щоб спільними силами вдержати живим і сильним протест проти Польщі, що нищить як український так і литовський нарід, що силою і зрадою загарбала як українські так і литовські землі.

К. В.

МОЯ ТИ УКРАЇНО!

Нераз я мрію про Вкраїну,
Як весело булоб там жить,
Однак як гляну на руїну,
То серце плаче і болить.

Нераз я мрію про Вкраїну,
Що так тумани налягли,
Що нам до Тебе, Рідна Мати,
Шляхи тернами заросли.

Нераз я мрію про Вкраїну,
Серед людей мені чужих.
Її ніколи не покину,
Ні мрій про неї дорогих.

Ф. Басок.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ – ЦЕ НАЙСИЛЬНІША ОПОРА УКРАЇНСТВА В АМЕРИЦІ. СОЮЗОВІ РЯДИ – ЦЕ РЯДИ УКРАЇНСЬКОЇ АРМІЇ В АМЕРИЦІ. СОЮЗ – ЦЕ ОПОРА ПЕРЕД ВИНАРОДОВЛЕННЯМ. СОЮЗ – ЦЕ НАЙПЕВНІША ЗАПОРУКА, ЩО ЯК ДОВГО ВІН ТУТ ЖИТИМЕ, ТАК ДОВГО ЖИТИМЕ УКРАЇНСЬКЕ ІМЯ В АМЕРИЦІ. ТОМУ БУТИ В У. Н. СОЮЗІ, МАТИ В НІМ СВОЇ ДІТИ, А ПОЗАТИМ ЩЕ Й ПРИЄДНУВАТИ ЙОМУ НОВИХ ЧЛЕНІВ – ЦЕ ЗНАЧИТЬ БУТИ ПАТРІОТИЧНОЮ УКРАЇНСЬКОЮ ЛЮДИНОЮ, ЗНАЧИТЬ МАТИ СЕРЦЕ ДЛЯ УКРАЇНИ, ЗНАЧИТЬ ДБАТИ ПРО МАТЕРІЯЛЬНЕ, МОРАЛЬНЕ Й НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАШОЇ ІМІҐРАЦІЇ В АМЕРИЦІ.

До Чесного Українського Загалу, Хвальних Українських Орґанізацій, Товариств, Парохій та Відділів Орґанізації Оборони Лемківщини в Америці

Минає саме рік часу від цеї переломової хвилі, коли це дня 4-го серпня м. р. на Першій Лемківській Нараді в Ню Йорку завязалась Орґанізація Оборони Лемківщини в цілі несення матеріяльної допомоги Старому Краєві. Минає рік часу, коли в місяці вересні м. р. Головна Управа видала в українській пресі свою першу відозву до Земляків Лемківщини та всього Українського Загалу в Америці, з закликом до орґанізування допомоги найбільше загроженій частині наших земель, Лемківщині.

Рік праці, при великім вкладі енерґії та зусиль, приніс **$2,000. Гарна сума, та вона в ніякому разі не відповідає тим потребам, які ставить до нас сучасна, тверда дійсність наших братів на західніх окраїнах. Це тільки початок та частина праці.**

Алярмуючі листи, які одержуємо з краю, від Лемківької Комісії при Тов. „Просвіта" у Львові та від Філії „Просвіти" в Сяноці, нагадують нам раз враз, що **саме тепер Лемківщина переживає найбільш критичні хвилі,** що саме тепер ведеться найбільш **завзята боротьба за душу лемка.** Сучасна ситуація є того роду, що кожна **прогайнована хвилина може відбитись фатально на дальшій долі Лемківщини. Коли хочемо вратувати її, мусимо негайно й з цілою силою взятись до праці.**

Ми вже нераз говорили та писали про небезпеку, яка грозить Лемківщині з боку наших національних ворогів. Пригадаємо її коротенько ще раз.

Від віків жирували на лемківськім орґанізмі всякого роду галапаси й пявки, від віків працювали на Лемківщині ріжні н е б а ж а н і, чужі нам чинники, **бракувало зате здорового українського чинника,** який би протиставився руїнній роботі наших ворогів. Такий стан очевидно мусів відбитись відємно на суспільнім житті Лемківщини, яка під оглядом національної свідомости все стояла позаді й зіставляла багато до бажання.

Коли населення Лемківщини, не зважаючи на несприятливі обставини та занедбання зо сторони відповідальних чинників, почало поволі вступати на ясний шлях відродження, тоді прийшов нечуваний в історії **польський режім.** Польський уряд простягнув свою хижу руку по Лемківщину та положив на ній печать, як на своїй власности.

Все, що могли забрати, забрали нам. Всяке культурно-просвітне, національне, релігійне, політичне та економічне життя здушили або підчинили безоглядно собі. Знищили нам культурно-просвітні установи, обдарували нас польсько-російськими батюшками-шпигунами, постарались про адміністратора-кацапа, наслали на наші землі учителів поляків, викинули наші книжки зо шкіл, вкінці карами та перекупствами стараються деморалізувати наших селян, щоб ослабити їх природню відпірність.

Одним словом, знищили нам провід та народні інституції, зіставляючи безборонну селянську масу на свої власні сили, сподіваючися скоро подолати її.

Стан, що заіснував сьогодні на Лемківщині, саме ті посилені наступи ворогів на її національне життя та спроби її відірвання від матерньго українського пня, **кладе на нас всіх особливші обовязки,** а в першу чергу на Орґанізацію Оборони Лемківщини, яка поставила собі за ціль рятувати її. І головна Управа О. О. Л., числячись з тим станом, рішила, що попри культурно-просвітну працю серед лемківської еміґрації в Америці, яку буде вести головно через ґазету, літературу, та орґанізаційні поїздки, **головним її старанням в цім році буде дальша інтензивна акція допомоги Старому Краєві.**

Користаючи ще з приявности відпоручника "Просвіти", Головна Управа О. О. Л. **рішила** на останнім своїм засіданні, яке відбулось дня 9-го серпня ц. р. **приступити до збіркової кампанії $10,000 фонду на оборону Лемківщини,** якаб мала протягнутися до наступного Зїзду нашої орґанізації.

Видаючи цю відозву, ми свідомі цього що 10,000 долярів це поважна сума й треба буде великих зусиль, щоб її зібрати, та всежтаки не сумніваємося, що її зберемо. Коли з Америки на загально українські цілі пішли сотки тисяч долярів, з яких велику частину зложили лемки, то раз **коли Лемківщина знаходиться в прикрім положенні й потребує від нас уперше помочі, можна зібрати на ту ціль 10,000 долярів.**

Сума ця булаб справжньою помiччю для Лемківщини, бо позволилаб українським установам у Старім Краю розвинути ширшу акцію для її врятування перед польським заливом. **Призначення цього фонду** булоб приблизно таке:

1) **$5,000 на удержання молодих лемків у фахових українських школах.** За ті гроші можуть скінчити **коло 100 хлопців і дівчат** однорічні фахові й господарські курси. Користь з цього очевидна. Капітал, вложений на ту цуль, принесе стократні відсотки в народній скарбниці. Вихована в українських школах, та овіяна патріотичним духом молодь стане з часом пробудником і піонїром національно-громадського життя Лемківщини.

2) **$1,000 на поширення** одинокого лемківсько - українського, національного часопису **"Наш Лемко".** За ту суму не тільки можна поширити його масово серед лемківського громадянства, але можна також перейти на видання його як тижневика. Потреба є дуже пекуча, бо польсько-кацапські рептильки щораз частіше та густіше засипують лемківські села. Коли часопис „Наш Лемко" має протиставитись їх руїнній роботі, то потребує помочі.

3) **$1,000 на поширення загально-української преси,** як „Народня Справа", „Сільський Господар", „Наш Прапор" і ін., яка має величезне значіння для національного освідомлення Лемківщини. За ту суму можна поширити **коло 500 примірників часописів.**

4) **$1,000 на закуп мандрівних та дарових бібліотек,** які розкинеться по тих селах, що досі ще не мають українського друкованого слова. За ті гроші можна зладити **коло 50 добірних бібліотек.**

5) **$1,000 на поширення дитячих бібліотек та журналів.** За ту суму можна набути **коло 100 прекрасних бібліотек та 250 „Дзвіночків" і 250 „Світу Дитини".** Справа поширення дитячої літератури є незвичайно важна для нас і нею в великій мірі журиться Тов. „Просвіта", бо на лемківську молодь іде найбільший наступ зо сторони поляків.

6) **$1,000 на загальні орґанізаційно-освітні цілі,** як поїздка орґанізаторів, членські вкладки до „П р о с в і т и", передплата видань „Просвіти", та взагалі поширення просвітянської літератури й запевнення фахової інструції з боку Матерньго Тов. Просвіта".

Коли виконаємо свою кампанію успішно, можемо бути певними, що **Лемківщина не пропаде для нас. Здоровий дух,** який жевріє в сотках грудей наших братів-лемків у Старім Краю, **прокинеться остаточно й Лемківщина стане нарівні з іншими українськими землями в обороні своїх національних прав.**

В звязку з цею збірковою кампанією, **відпоручник „Просвіти", Михайло Дудра, вибирається в перших осінних місяцях іще в одну орґанізаційну поїздку по Америці.**

Прохаємо дуже всі відділи порозумітись якнайскорше в тій справі з нами, щоб ми могли назначити реченці відчитів, як також прохаємо приготовитись до переведення імпрез, коляди та взагалі посилити свою діяльність для успішного переведення збіркової кампанії.

Громади, в яких нема ще наших відділів, прохаємо також навязати з нами контакт та уладити в себе відчити.

Впр. Отців Духовних, Хвальні Українські Товариства й Орґанізації, та Шановних Українських Громадян, прохаємо помочі та співпраці.

Поможіть нам це діло перевести успішно! Докажіть, що справа рятування Лемківщини є загальноукраїнською справою!

Станьмо в обороні західніх кордонів України! Рятуймо душу лемка для української ідеї!

Сплатім свій давній довг!

Всі письма просимо слати на адресу:

VASYL LEVCHIK
48 Washington Ave., Elizabeth, N. J.
(там міститься осідок Централі).

Всі жертви на оборону Лемківщини просимо слати на адресу фінансового секретаря орґанізації:

PETRO IKALOVYCH
154 Hopkins Ave., Jersey City, N. J.

Головна Управа Орґанізації Оборони Лемківщини.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ВИБИРАЙ СОБІ, ЩО ТОБІ МИЛЕ.

З газетних звітів з проповідей ріжних священиків і проповідників, виголошених останньої неділі у нюйорських церквах, видно, що тепер стало загальною модою говорити проти якогось „ізму".

Отже католицькі священики й методиський пастор Джордж Албер Саймонс говорили проти большевизму. Методиський єпископат, Джеймс Генрі, говорив проти тоталірізму. Католицький священик, о. Кіліян Генрик, говорив проти ліберализму, радикализму, атеізму й індиферентизму.

Слухаючи одної проповіди, слухач може піти за проповідником; але що подумає собі читач газети, прочитавши звіти з проповідей, з котрих кожда показує в іншому напрямі?

ПОГАНСТВО ПРОТИ ХРИСТИЯНСТВА.

У своїй політичній промові, виголошеній минулого тижня на Ебетс Філді, в Ню Йорку, відомий радіовий проповідник о. Коклин представляв політичну боротьбу в Америці як боротьбу між християнством і поганством. Звісно, він представляв справу так, наче Рузвелт був по стороні поганства, а Лемке по стороні християнства.

Тепер у Німеччині нацистична газета „Німецька Акція" пише, що німці повинні звернутися проти християнства, бо мовляв, головна ціль націзму боротися проти большевизму, а большевизм видумали жиди, а ці самі жиди створили Біблію, що стала основою християнства.

Джордж Алберт Саймонс, методиський проповідник, закликаючи американців депортувати з Америки всіх комуністів, каже притому, що комунізм вийшов від Карла Маркса й Фридриха Енгельса, відступників від правовірної жидівської віри. Виходилоб, що треба депортувати не всіх жидів, а лише комуністів.

Отже й християнство й поганство, і жидівство й комунізм усякий натягає по свому, щоб вийшло так, як йому для його політики треба.

ПОГРОМИ И ПОГРОМИ.

Ралф Томпсон, що пише критики нових книжок до „Ню Йорк Таймсу", помістив недавно критику перекладу англійською мовою повісти жидівського письменника І. Сінгера під наголовком „Братя Ашкенази".

Критик підносить як велику письменницьку прикмету Сінгера це, що він пише без обурення, або, властиво кажучи, пише з таким однаковим обуренням про несправедливість, яку роблять жидам, з яким він пише про несправедливість, яку роблять жиди.

Сінгер, наприклад, малює як прояв жорстокости протижидівський погром у бідній жидівській дільниці польського промислового центру, Лодзь, а потім як жид-підприємець відправляє з нічим делегацію робітників, що домагається підвищення робітничої заплати.

„Злочин погрому є мерзенний злочин", каже Томсон, але самі провідники жидівської громади не можуть піднятись для протесту проти нього чистих рук".

ЗНАЧІННЯ ВИБОРІВ У МЕЙНІ.

По виборах у стейті Мейн, що відбулися минулого тижня, сварилися демократи з републиканцями за значіння цих виборів. Виграли там републиканці й стали говорити, що ці вибори означають, що вони таксамо виграють при краєвих виборах у жовтні.

Спираються вони на звичайну в Америці балачку: Куди піде стейт Мейн, туди піде цілий край.

Наші люди кажуть: Яке Благовіщення, такий і Великдень. Це звичайна в нас господарська ворожба, в правдивість котрої й наші старші люди, що мали нагоду приглянутися погоді на Благовіщення й Великдень, сумніваються. Якби про неї сказати американцеві, він певно назвав би це забобоном. Та це йому не перешкаджає вірити, що якимось політичним випадком виборці у Злучених Державах голосуватимуть так, як голосували виборці в Мейні.

РОДИЧІ И ДІТИ.

Відомий американський літературний критик Карло Вен Дорен видав недавно свою автобіографію під наголовком „Три світи".

Між іншим порушує автор у цій книжці ріжниці між своїми політичними поглядами та поглядами свого батька. Автор каже, що він не годився зо своїм батьком щодо політики й фільософії життя (загального погляду на життя). Притому автор свідомий цього, що родичі кажуть про таких дітей: що було добре для родичів, для цих дітей уже не добре.

Карло Вен Дорен каже: „Так, я не думав, що те, що було досить добре для батька, було добре для мене. Я думав, що воно не було добре й для батька".

ФАРМЕРСЬКА ДІВЧИНА В ЯПОНІЇ.

Краєм, де все, що було добре для батька, буде ще певно добре для дітей, є Японія. Так каже американський журнал „Фортюн", що видає що місяця найбільше люксусово злаждені зошити (зошит коштує $1), у своїм вересневім зошиті, присвяченім власне Японії. Журнал подає цікаві факти про владу національної традиції над дітьми в Японії. Каже він, що в Японії не бунтується проти батьківської влади навіть дочка японського фармера, хоча вона не має ніяких прав. Як мала дитина вона має робити коло хати. Від 8 до 9 літ вона починає носити на плечах чужі діти. По скінченім 13-тім році життя родичі мають право продати її на робітницю до фабрики або на розпустницю до публичного дому розпусти. Це справді продаж, бо за дочку родичі дістають на долоню готівку, до якої дівчина не має найменшого права.

Читаючи це, всетаки читач хочеться спитати: чи справді ніколи не прийде час, що й дочка японського фармера зажадає собі прав?

СУСПІЛЬНА ДРАБИНА.

Каже „Фортюн", що дочка японського фармера знаходиться на найнижчому щаблі суспільної драбини.

Думка порівнює суспільність до драбини. Себто, кожда людина в японській суспільності має якесь положення в цій суспільності, вище або нижче.

Що дочка японського фармера знаходиться на найнижчому щаблі цеї суспільної драбини, видно по цьому, що всяка інша людина має щоправда людей над собою, які над нею старшують, а тільки дочка японського селянина має людей над собою, але не має нікого під собою.

Кождий інший може когось угнітати, немовби частину гнету інших людей на себе переносити на інших людей і угнітати інших. Одна тільки дочка японського фармера не має кого угнітати.

Подібні думки висказує український селянин, кажучи про себе, що його ніхто з хлопа не може скинути та що Бог на те сотворив картоплю, щоб і селянин мав з чого здіймати шкіру.

Праця ушляхотнює.

Батько (до сина): Вір мені, сину, кожний мусить працювати. Праця дає вдоволення, праця дає здоровля, ушляхотнює! В додатку, коли будеш працювати, можеш стільки заощадити, що не потребуватимеш більше вже працювати!

ЗАКОН ПРО ГЛУХИХ ДІТЕЙ.

Заряд Здоровля стейту Ню Йорк у свому бюлетені (число НЛ-545), виданім 27. липня 1936 року, звідомляє, що про кожну дитину нижче шість років життя, котра по части або в цілости має зінсутий слух, треба обовязково доносити до стейтового комісаря здоровля, відповідно до приписів новоухваленого закону на сесії стейтового законодавства, котрий негайно входить у життя.

Той закон вимагає, щоб кожний лікар, доглядачка, родичі або опікуни, що мають нагляд над такими дітьми, негайно подавали їх імена, віки і адресу до стейтового комісаря здоровля та постачали таких додаткових інформацій, яких комісар може зажадати.

Коли вислід покаже, що дитина не дістає належної опіки та лікування, комісар обовязаний донести про ці факти до добродійного чи іншого урядового бюра, котре займеться опікою та лікуванням. Тоді кошти таких справ, переданих добродійному урядовцеві, покриває місцева округа публичного добра, якщо родичі не мають змоги потрібних коштів за опіку та лікування самі покривати.

Закон теж наказує, щоб стейтовий комісар здоровля в кожнім випадку повідомляв стейтового комісаря освіти, а саме про полагодження справи та заразом подавав імя й адресу урядовця чи заряду, котрому була справа передана. Комісар освіти, коли буде вважати за відповідне, за своїм розсудком, подасть родичам, опікунам, урядовцеві або зарядові адресу місцевої школи для глухих чи таких, котрі недочувають, з інформаціями про найближчу публичну школу зі спеціяльними клясами, як теж інструкції для таких дітей у тому напрямку, щоб вони могли винести зі школи потрібні користи для себе.

ФЛІС.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ЙОНКЕРС, Н. Й.

З забави на школу.

Дня 29. серпня припала 20-літня річниця подружжя Василя й Анни Якимець. А що гром. В. Якимець є предсідником Укр. Горожанського Клюбу при вулиці Вашингтон ч. 16, то там справлено йому несподіванку — гостину. Підчас забави громадяни П. Гарматюк і М. Чолій не забули за збірку на добрі цілі і зібрали $11, з чого $4 переслали до Обєднання на Рідну Школу в Бережанах, а $7 на радіову програму.

Жертвували по $1: М. Чолій, П. Гарматюк, П. Герасимів, Катерина Петрик; по 50 ц.: В. Якимець, М. Лозюк, Й. Фанок, В. Палиця, А. Дацишин, Марія Романич; по 25 ц.: Е. Тутко, Й. Негай, М. Кендзерський Смолій, С. Шутович, М. Дучинський, П. Скрипко, М. Романишин, І. Нісевич. А дрібними 65 ц.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Зі срібного весілля.

Дня 12. вересня відбулося срібне весілля в громадян Семка і Ксені Ґулай. Підчас забави згадали Рідний Край: Ева Кобзар, І. Смолинський, М. Сокач. Гості зложили $14, з чого вислано до Обєднання $5 на Рідну Школу, $5 на школу при церкві св. Юрія, а $4 на радіову програму.

Жертвували: гром. Сокач $2; а по $1: С. і К. Ґулай, Ева Кобзар, І. Смолинський,; Михалюк, І. Драґан, П. Олексій, Браска, Назаревич, Шимкович, П. Тиж, Сидорович і М. Сай по 50 ц.; а Е. Ґулай 30 ц.

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ. (11)

Хоч чорний поріщив у серці вбити Тарзана, то його палила цікавість, що робитиме Тарзан, коли він його увільнить. Він поставив це питання безпосередньо Тарзанові, на що Тарзан відповів: „Ти мисливець. Чи не так?" Чорний потакнув, а Тарзан продовжав: „Я наганятиму тобі добичу, а відганятиму небезпечних звірів".

Ці слова Тарзан говорив поволі, з розмислом, а навіть загадочно. Він знав дуже добре, що тубильці є дуже забобонні й свій успіх або невдачу в часі ловів вони все приписують якимсь вищим силам. На ці слова Тарзана Орандо здивовано закликав: „Алеж ти обіцяєш мені те, що вже робить дух Музіма. Він оборонняє мене і помагає в ловах".

„Я є цей Музімо", сказав Тарзан після короткої, але драматичної мовчанки. Орандо онимів. Тепер йому стало ясно, чому отсей чужинець зовсім не боявся смерти. Він був безсмертний, йому не могло нічого статися. Тарзан пильно слідив обличчя чорного й угадував його думки. „Увільни мене", заговорив він твердо.

Орандо скоро поспішив щоб виконати цей приказ. Напружуючи свої мязи, чорний підняв тяжку гиляку, даючи можливість Тарзанові висунутися зпід неї. Одначе Тарзан ще не був зовсім безпечний. Він знав, що тепер прийдеться йому дати доказ своєї надземної сили. Якраз угорі на дереві повзла пантера, приготовляючись до скоку.